

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Ústav pro českou literaturu AV ČR
Institute of Czech Literature of the CAS

Čtenáři a čtení v roce 2023

Výzkum

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Ústav pro českou literaturu AV ČR
Institute of Czech Literature of the CAS

Metodika výzkumu

Hana Friedlaendrová

Výzkumná agentura

Hana.friedlaenderová@nielsen.cz

Obsahově navazuje na studie 2007, 2010, 2013, 2018.

Realizuje Národní knihovna ve spolupráci Ústavem pro českou literaturu AV ČR.

Cíl: Popsat vzorce čtenářského chování české populace v kontextu současných technologických a kulturních trendů.

- Analýza preferencí různých forem literatury - knihy, časopisy, elektronické publikace a audioknihy.
- Vliv digitálního prostředí na tradiční čtenářské návyky.
- Jak se změnil čestí čtenáři a jejich přístup ke knihám a knihovnám v posledních pěti letech.

Komu je určena?

- Knihovny, vydavatelství, vládní agentury a další instituce, které se zabývají kulturou, vzděláváním a mediální politikou.
- Příspěvek k akademické diskusi o proměnách čtenářského chování v moderní společnosti.
- Podpora čtenářství v éře rychlých technologických změn.

Tématické oblasti

Čtení

Získávání knih

Vztah ke knihám

Veřejné knihovny

Asociace se čtením

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Metodika

Ústav pro českou literaturu AV ČR
Institute of Czech Literature of the CAS

Metodika: Výzkum byl realizován prostřednictvím internetového sběru (CAWI) a osobního dotazování (CAPI). Respondenti (CAWI) jsou součástí Českého národního panelu.

Terénní sběr: 21. 5. – 20. 6. 2023

Cílová skupina: Obecná populace 15+.

Výběrové znaky: Pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost místa bydliště. Váhy v rozmezí 0,7- 1,5.

Vzorek: 2 010 respondentů z toho 502 CAPI a 1 508 CAWI.

Kvalita: Dodržujeme standardy ESOMAR (European Society for Opinion and Marketing Research) a SIMAR (Sdružení agentur pro výzkum trhu a veřejného mínění).

Změna metodiky a její důsledky

Změna metodiky sběru dat ve srovnání s rokem 2018 z F2F na kombi (F2F + online).

Co je třeba mít na paměti při interpretaci změn/srovnání s předcházejícími roky:

- Více než na čísla samotná sledovat trendy,
- posuzovat rozdíly v kontextu celospolečenských změn a technologického vývoje posledních 5 let.

U sociodemografických proměnných je třeba při malém vzorku pod 100 respondentů počítat s větší statistickou chybou.

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Ústav pro českou literaturu AV ČR
Institute of Czech Literature of the CAS

Čtenáři a čtení

Jiří Trávníček

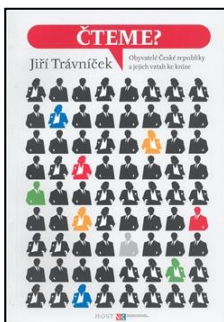
Ústav pro českou literaturu AV ČR

travnicek@ucl.cas.cz

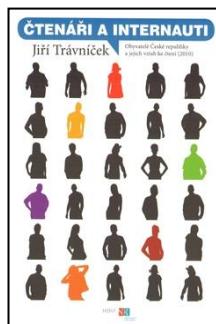
Pravidelné celostátní reprezentativní výzkumy čtenářství

Průzkumy dospělé populace

2007

2010

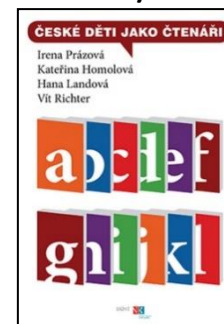

2013

Průzkumy dětí

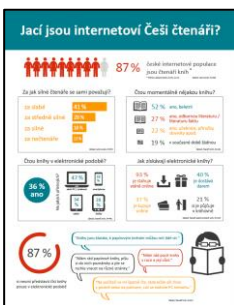
2013/14

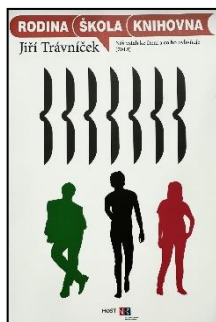
2017

2016

2018

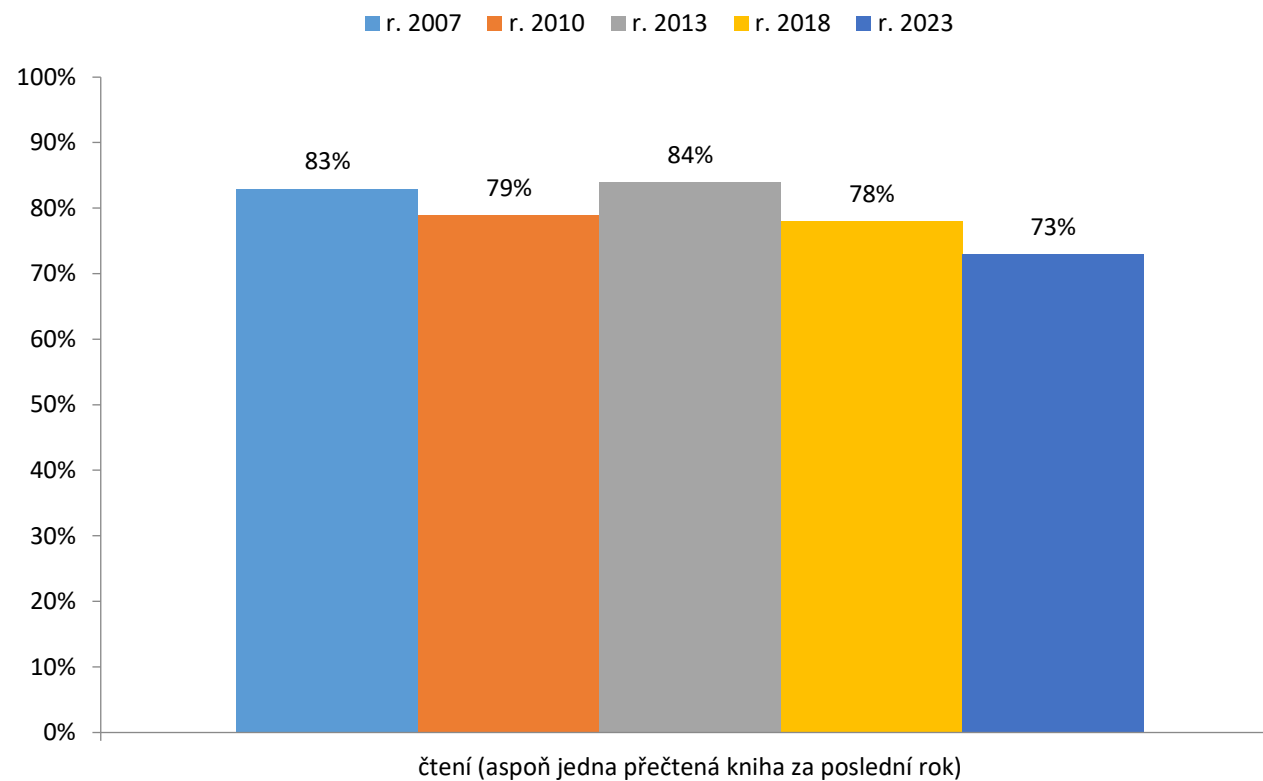

2021

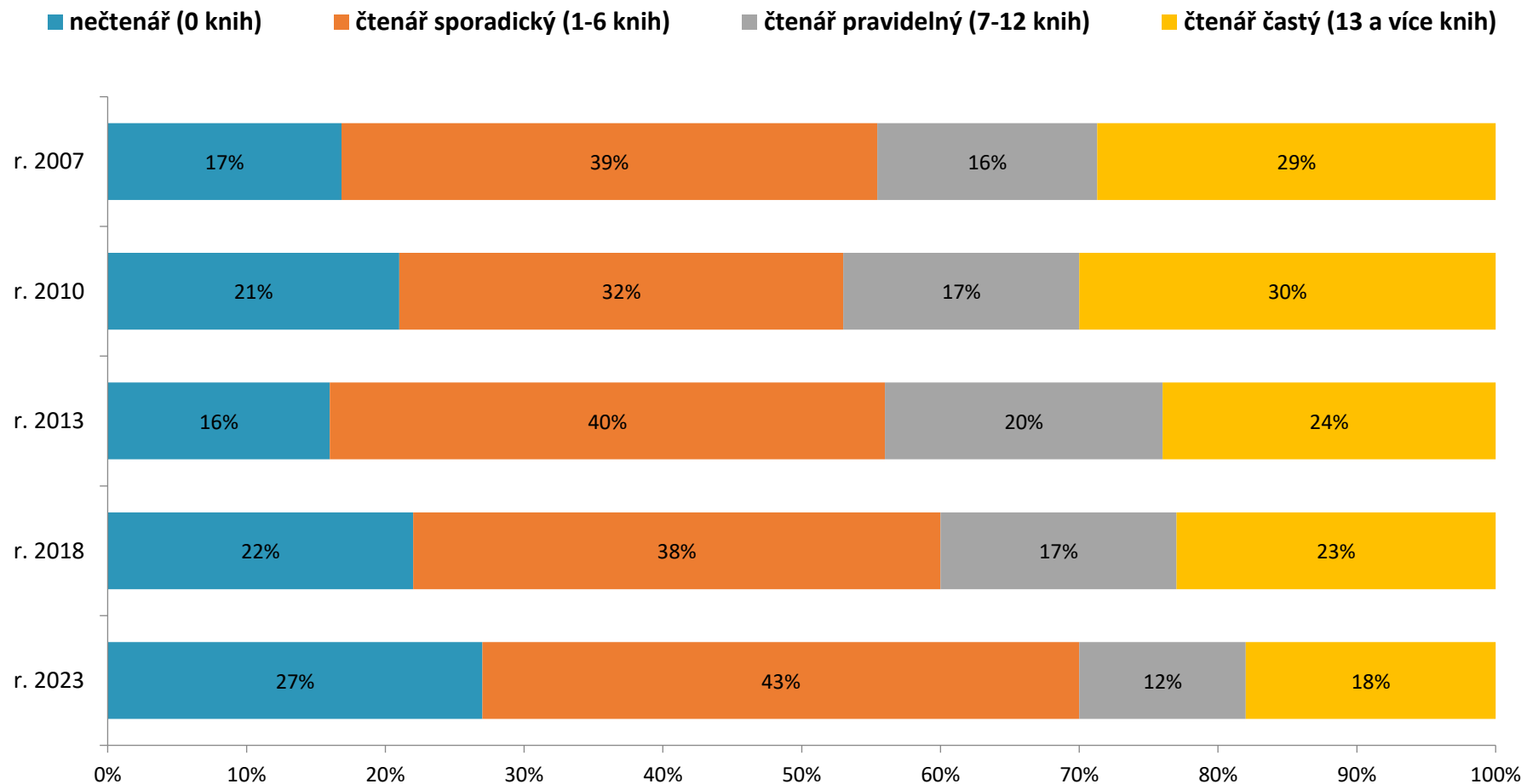

2021

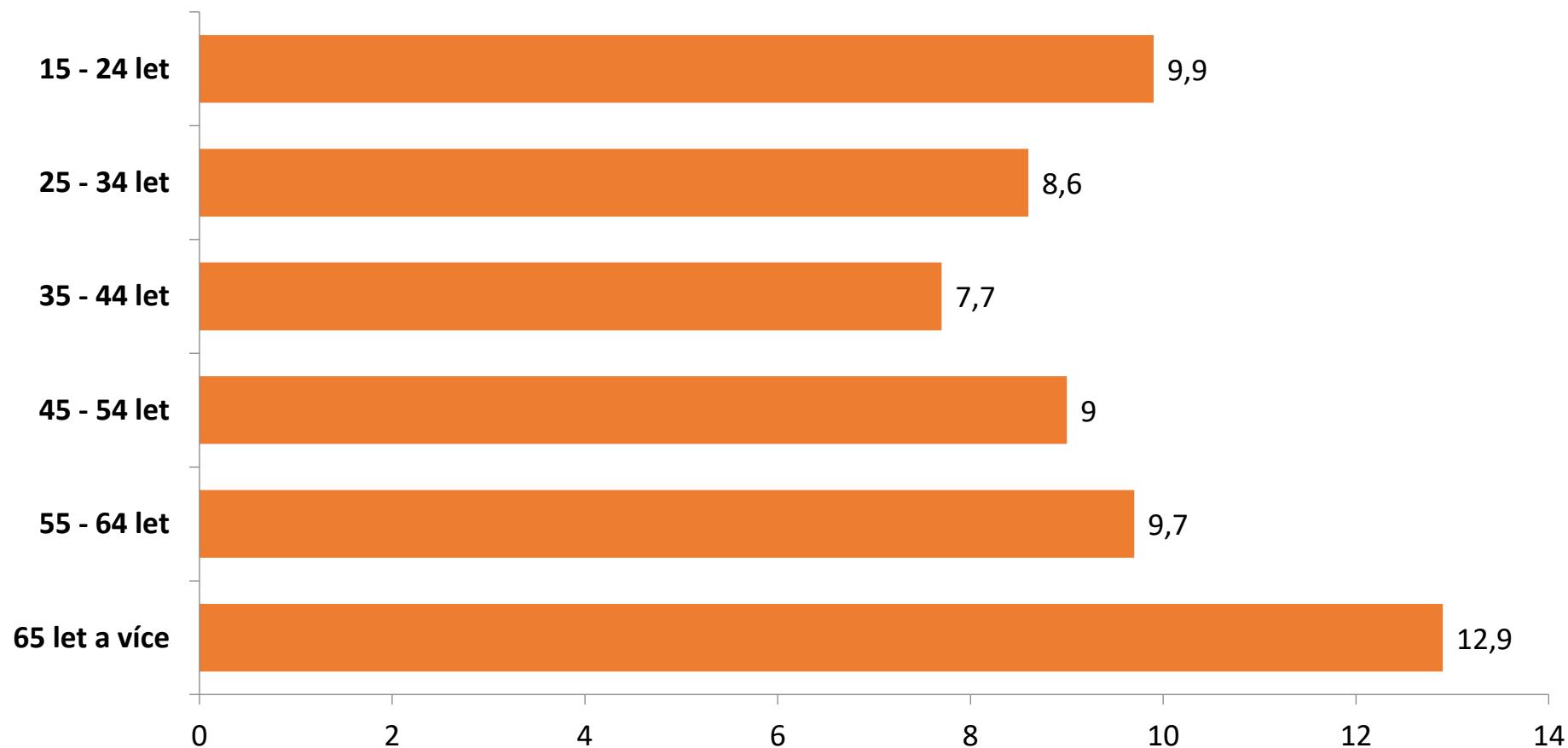

Čtenáři - rozložení

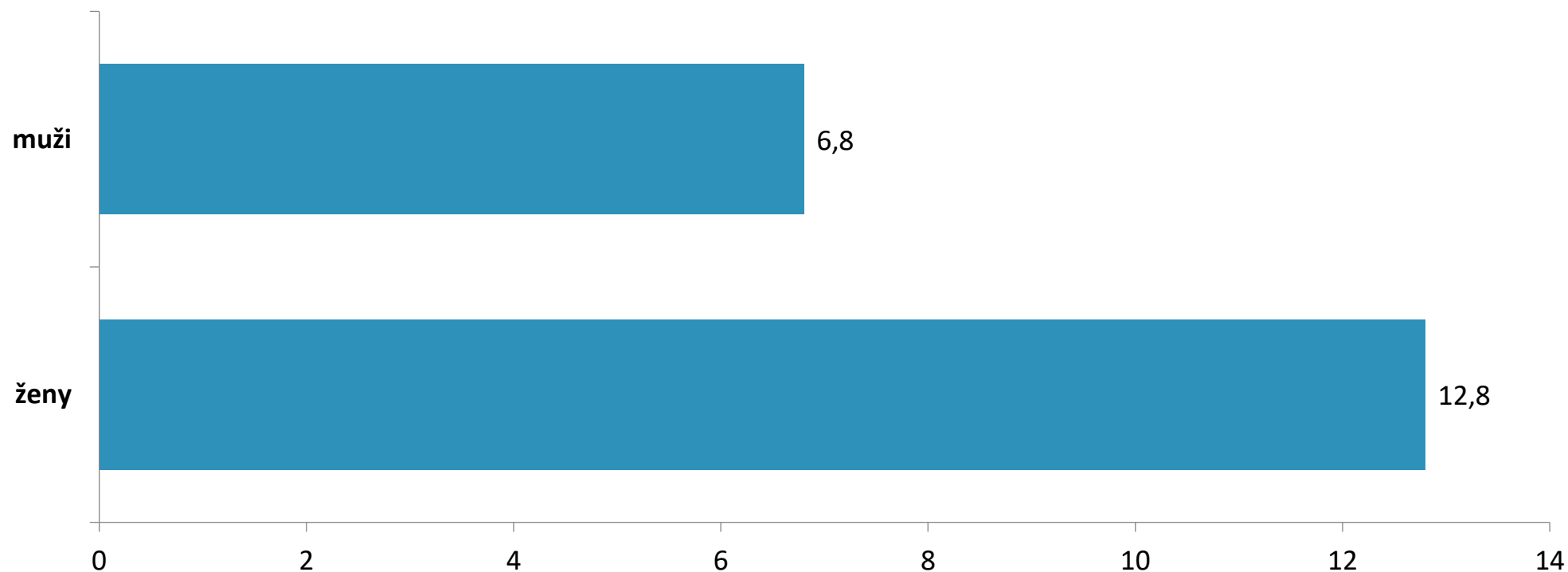

Základ: Celý vzorek, N=2010

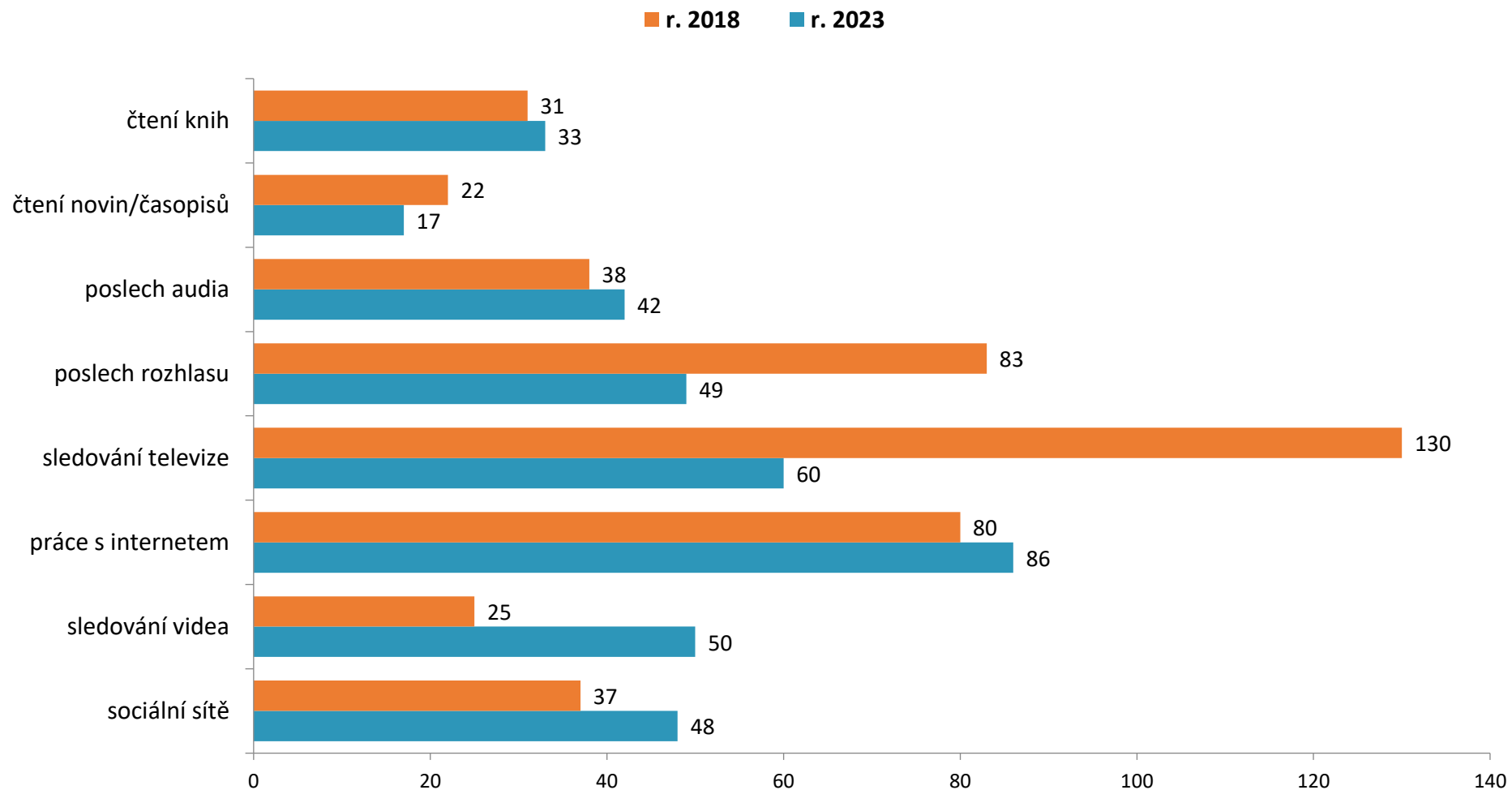
Průměrný počet přečtených knih (podle věku)

Průměrný počet přečtených knih (pohlaví/gender)

Mediální aktivity (min./den)

Nejoblíbenější autor

pořadí	autor	počet zmínek
1.	Erich Maria Remarque	24
2.–3.	Jo Nesbø	22
2.–3.	Stephen King	22
4.	Agatha Christie	19
5.–6.	Jules Verne	18
5.–6.	Vlastimil Vondruška	18
7.–9.	J. R. R. Tolkien	13
7.–9.	Karel Čapek	13
7.–9.	J. K. Rowlingová	13
10. –11.	Robert Bryndza	11
10. –11.	Terry Prachett	11

Základ: Mají nejoblíbenějšího autora a pamatují si jeho/její jméno, N=765

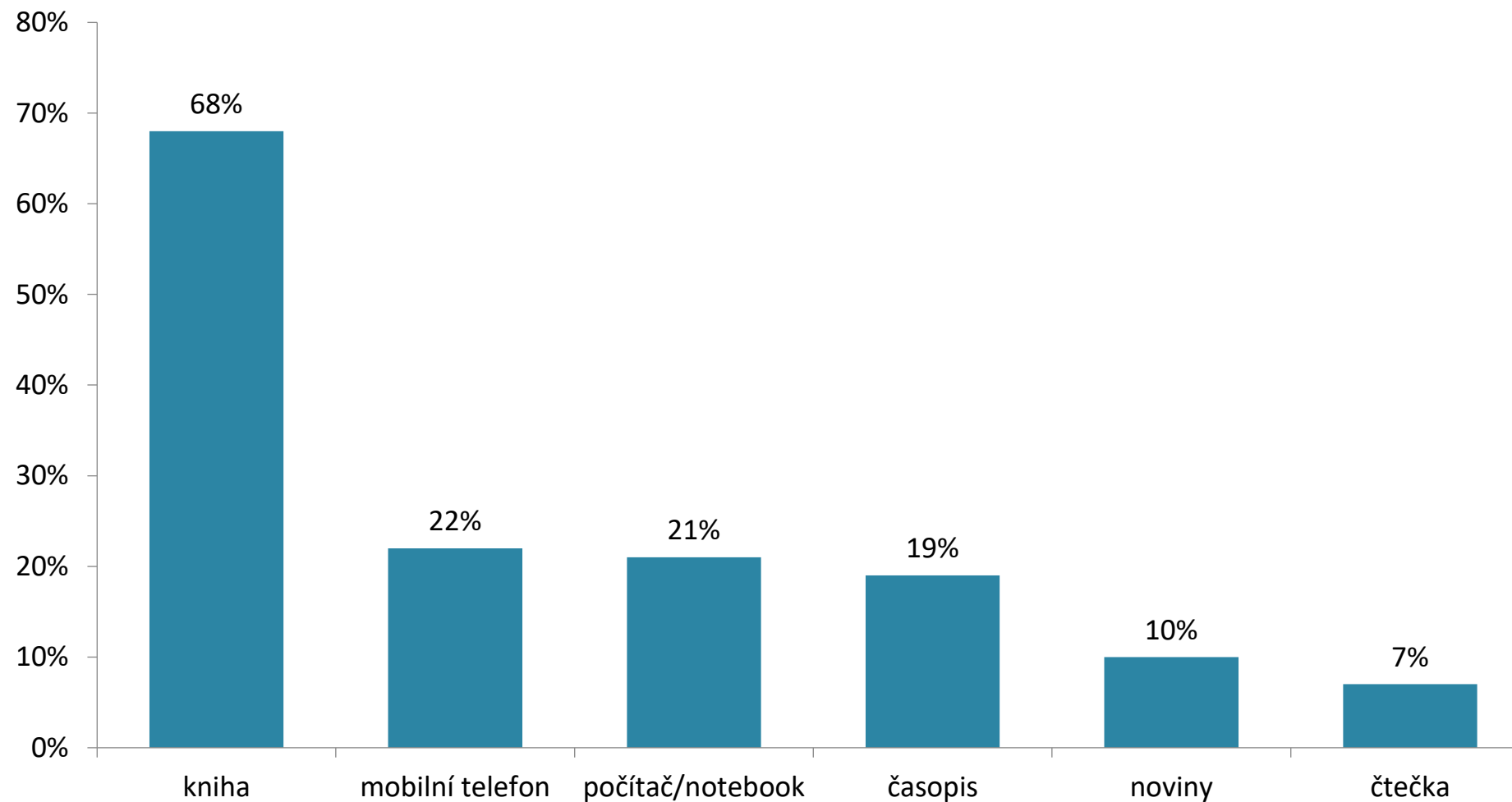
Nejoblíbenější kniha

pořadí	titul	počet zmínek
1.	Bible	23
2.-3.	<i>Harry Potter</i> (J. K. Rowlingová)*	22
3.-3.	<i>Saturnin</i> (Z. Jirotka)	22
4.	<i>Malý princ</i> (A. de Saint-Exupéry)	12
5.	<i>Egyptčan Sinuhet</i> (M. Waltari)	11
6.-9.	<i>Zaklínač</i> (A. Sapkowski)	9
6.-9.	<i>Babička</i> (B. Němcová)	9
6.-9.	<i>Osudy dobrého vojáka Švejka</i> (J. Hašek)	9
6.-9.	<i>Pán prstenů</i> (J. R. R. Tolkien)	9
10.	<i>Tajuplný ostrov</i> (J. Verne)	7

*celý cyklus i jednotlivé díly

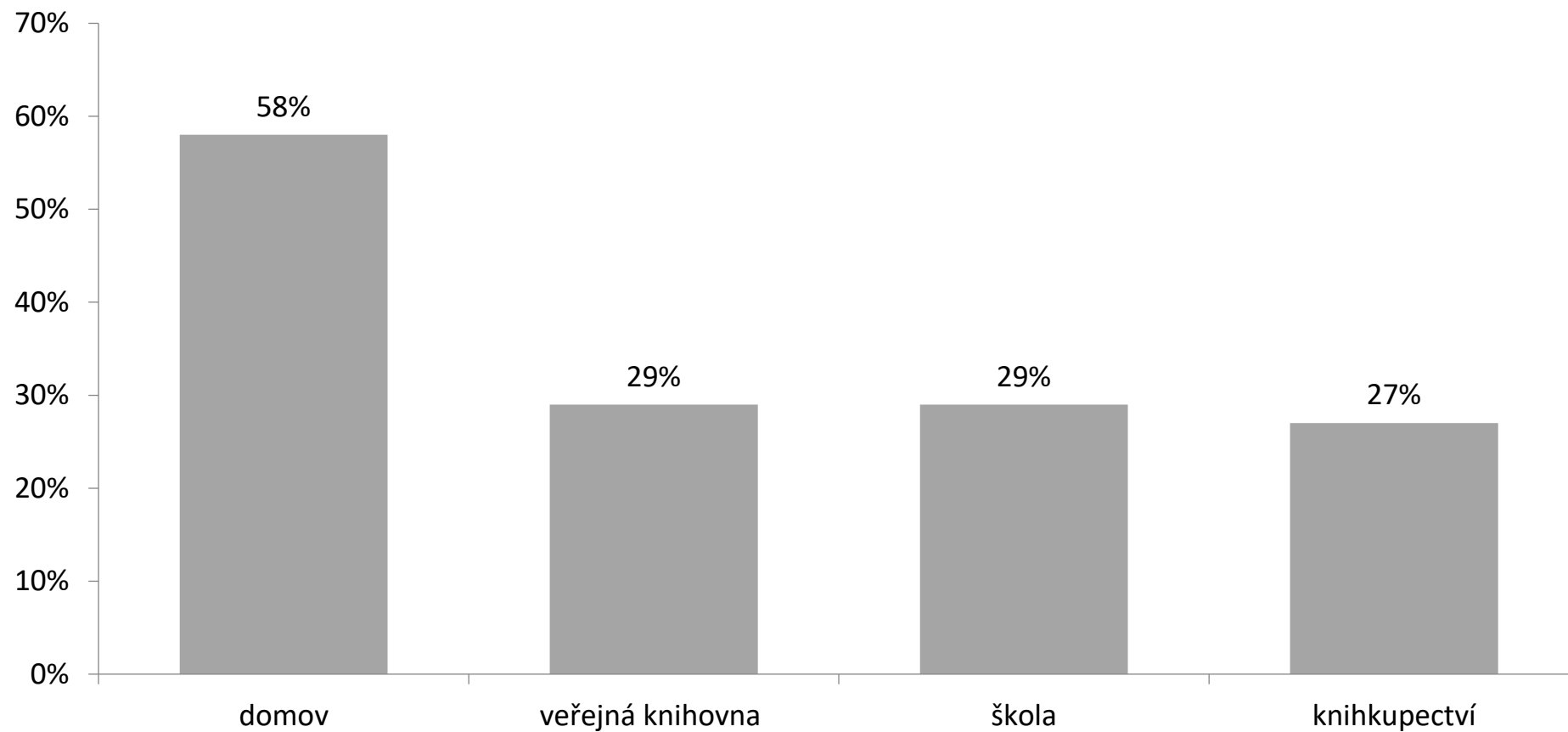
Základ: Mají nejoblíbenějšího autora a pamatují si jeho/její jméno, N=764

Nosiče spojované se čtením

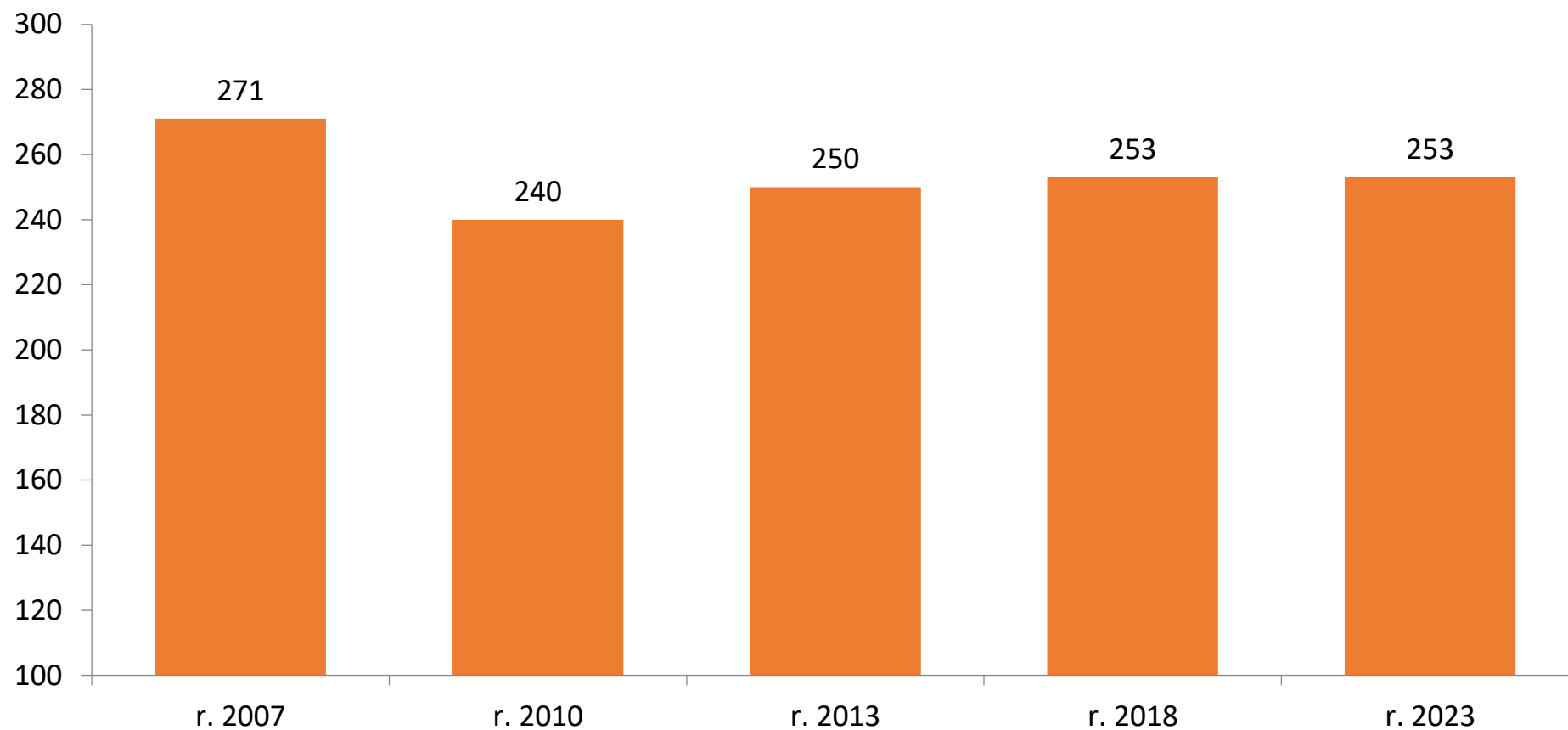
Základ: Celý vzorek, N=2010; součet nerovná se 100%, možnost více odpovědí

Prostředí spojovaná se čtením

Základ: Celý vzorek, N=2010; součet nerovná se 100%, možnost více odpovědí

Domácí knihovny (počet svazků)

Základ: Celý vzorek, N=2010

Čtení v digitálním světě

edukační program (12 dílů)

[Čtení v digitálním světě – YouTube](#)

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Ústav pro českou literaturu AV ČR
Institute of Czech Literature of the CAS

Veřejné knihovny

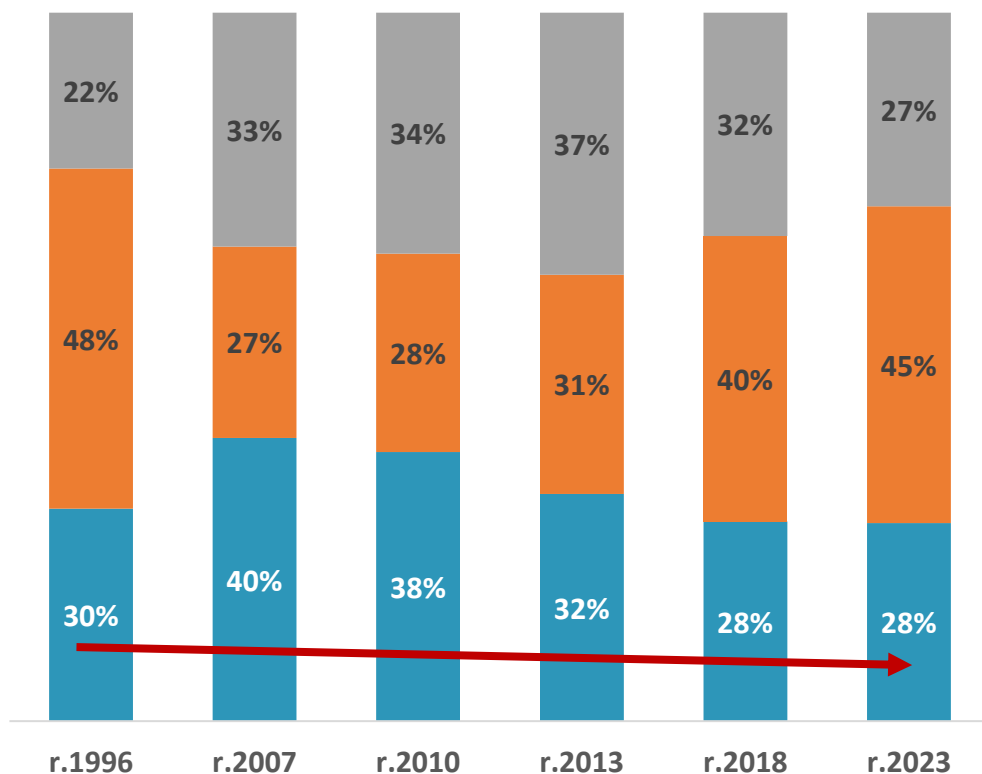
Vít Richter

Národní knihovna ČR

vit.richter@nkp.cz

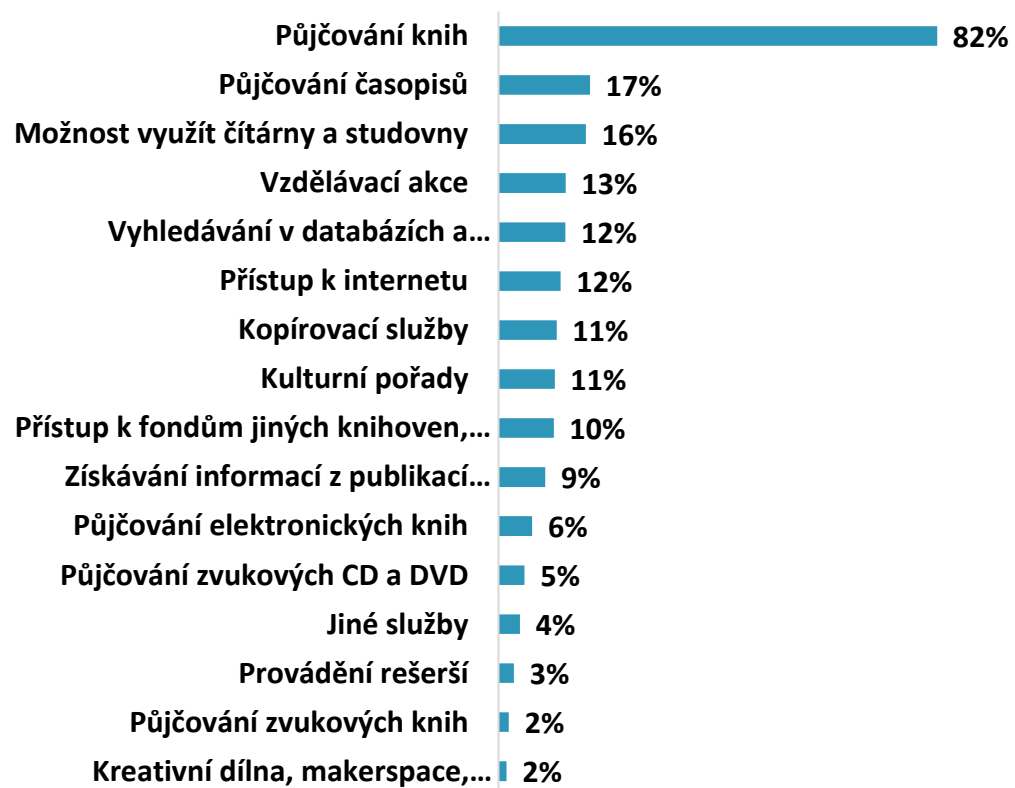
Navštívil/a jste v průběhu roku nějakou veřejnou knihovnu?

■ ano ■ ne, dříve ano ■ ne, nikdy

- **Mírně klesl podíl těch, co knihovnu nikdy nenavštívili.** Skupina minulých návštěvníků naopak mírně vzrostla. **Aktuálních návštěvníků** je stejně jako v roce 2018 – **28 %**.
- Knihovnu navštěvují **častěji ženy** (33 %), nejmladší generace **15–19 let** (57 %), lidé s **VŠ vzděláním** (39 %) a pochopitelně **čtenáři** (34 %).
- Častých čtenářů (13+ knih ročně) navštěvuje knihovnu více než polovina (57 %).

Které služby knihoven nejvíce využíváte?

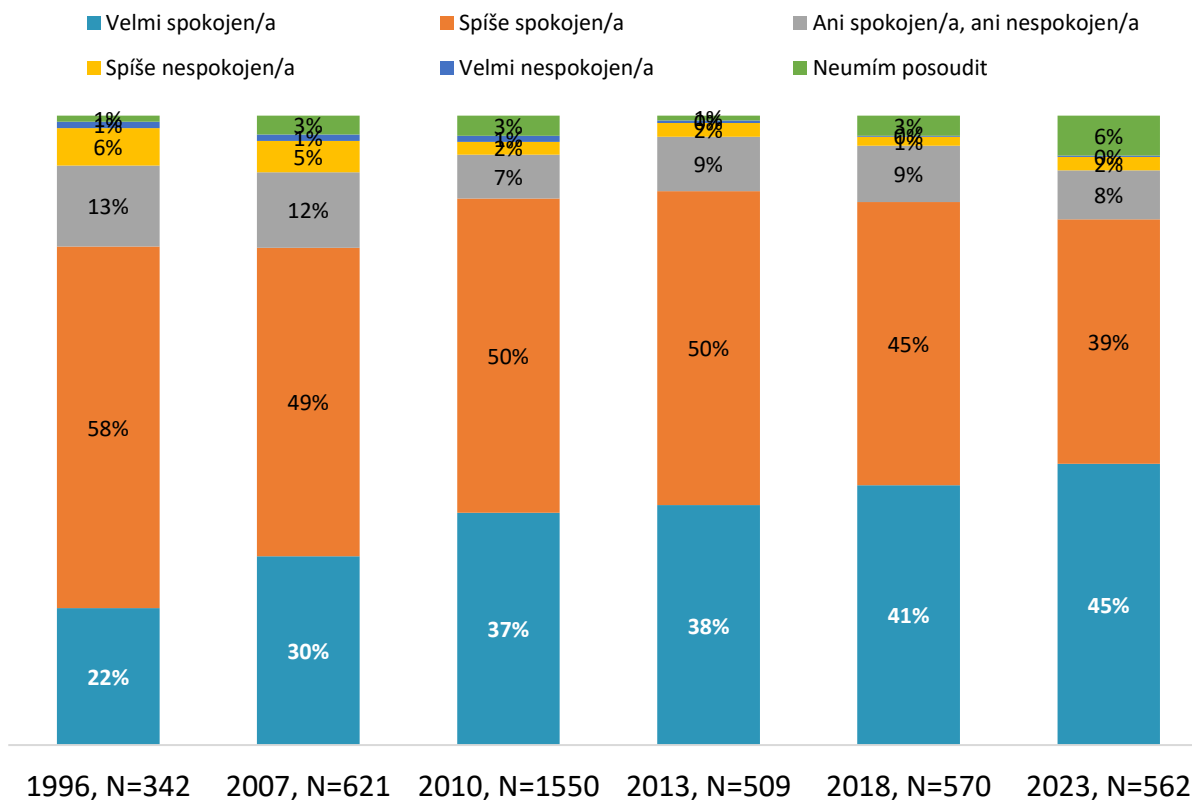
• Co klesá

- Půjčování knih *Rok 1996 = 96 %*
- Půjčování časopisů *Rok 1996 = 75 %*
- Kopírování *Rok 2007 = 27 %*
- Půjčování CD, DVD *Rok 2007 = 19 %*

• Roste zájem o nové služby

- Půjčování e-knih a e-audioknih.
- Využívání databází a digitálních knihoven.
- Vzdělávací, kulturní akce.
- Kreativní dílny.

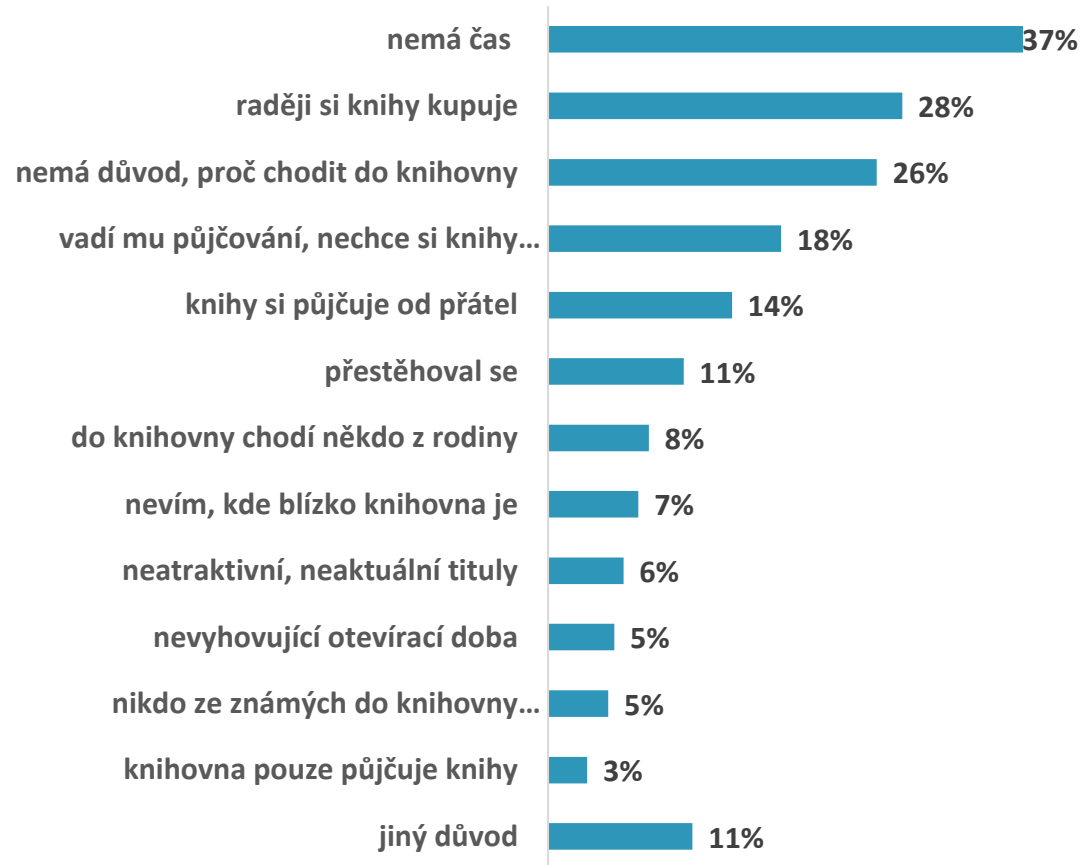
Jak jste spokojen/a s nabídkou služeb knihoven

- Spokojenost s nabídkou knih a služeb je dlouhodobě na vysoké úrovni.
- V roce 2023 je spokojenost na úrovni 84 %, což v porovnání s rokem 2018 představuje stabilní výsledek.

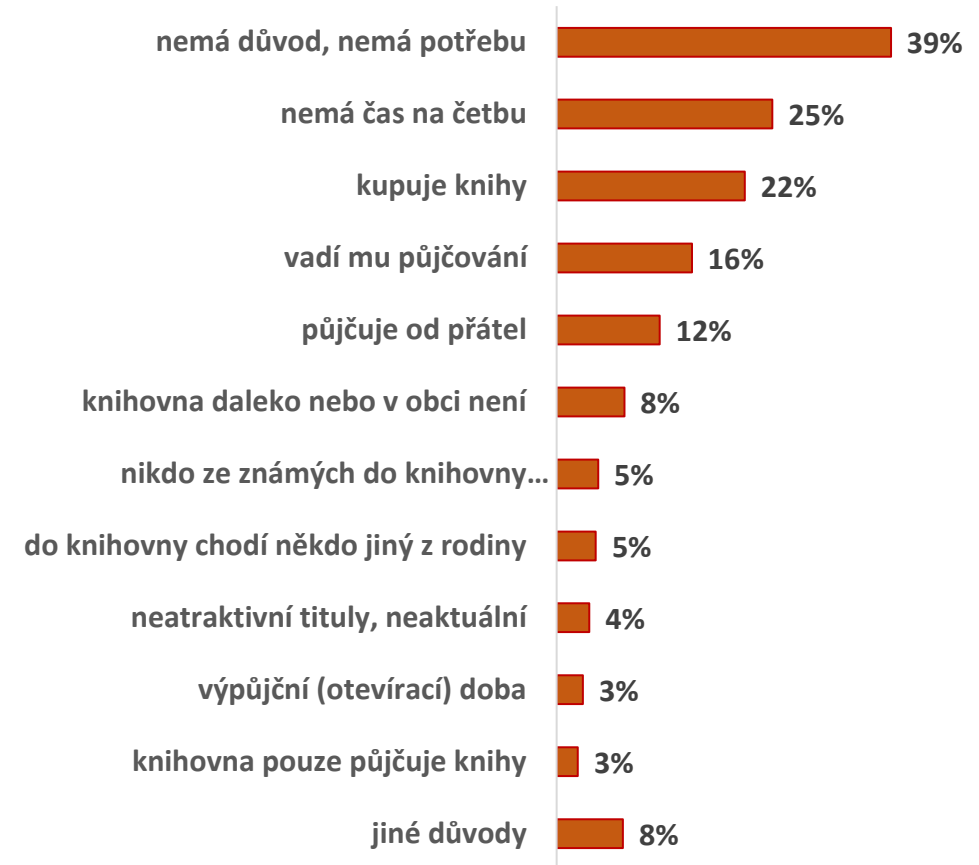
Proč lidé nevyužívají knihovnu

Proč už nenavštěvujete knihovnu - 2023

Dříve knihovnu využívali, N=899

Proč jste nikdy nebyl/a v knihovně - 2023

Nikdy nebyli v knihovně, N=549

Co by Vás zaujalo, abyste se stal/a čtenářem

Nikdy nebyli v knihovně, N=1 448

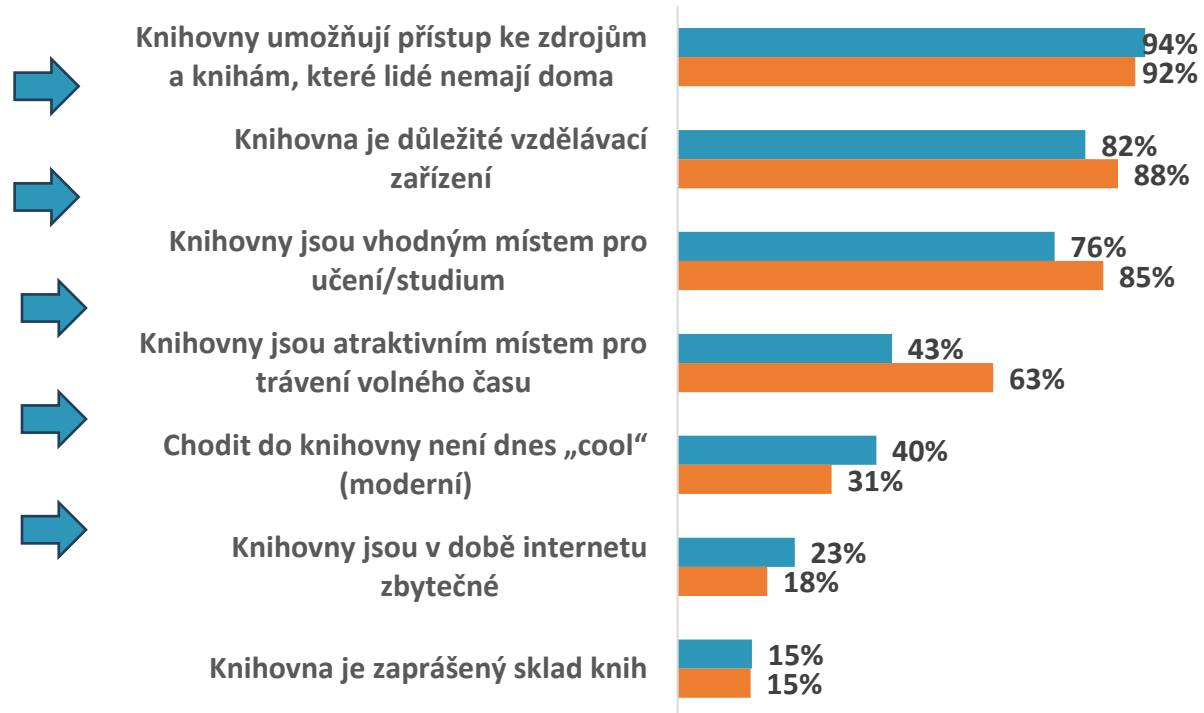
Jaké další služby by veřejné knihovny mohly nabízet

Navštěvují knihovnu, N=2 010

Jak lidé vnímají knihovny - míra souhlasu s výrokiem

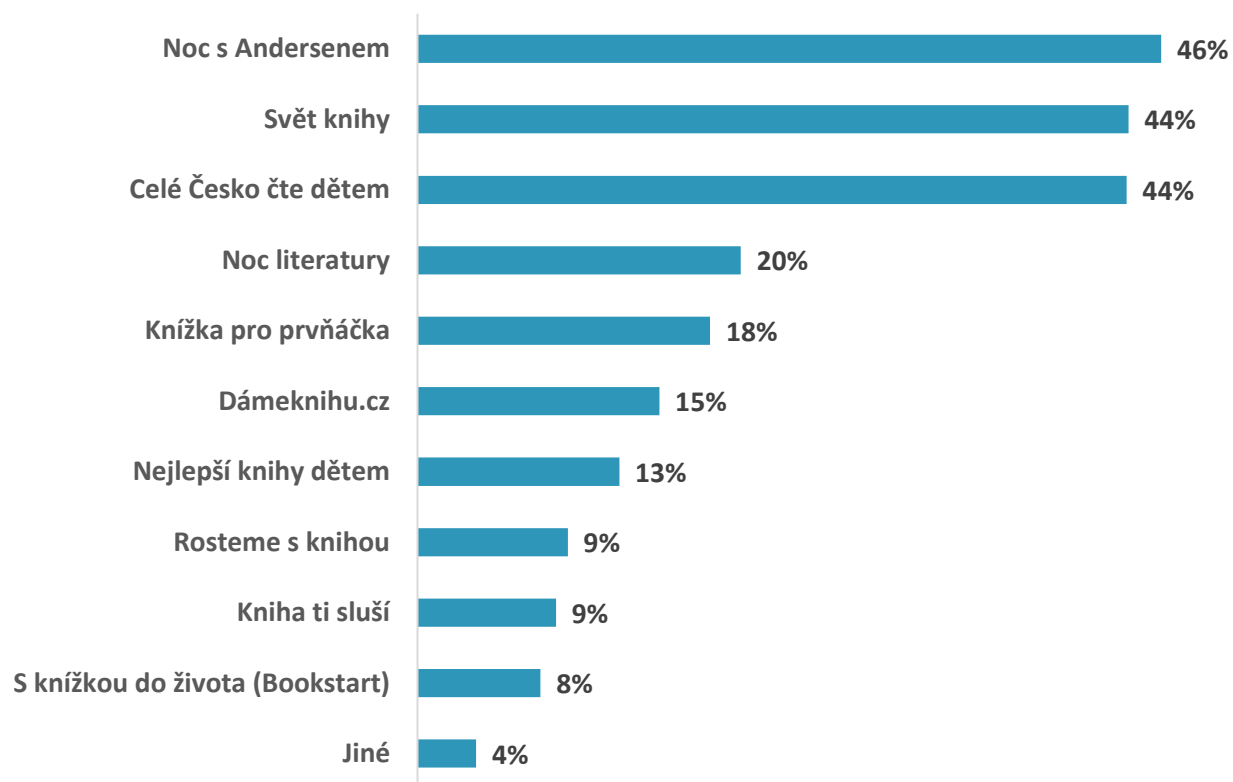
■ 2018 ■ 2023

- **Zvyšuje se pozitivní hodnocení knihoven jako vzdělávacích zařízení a také jako místa trávení volného času.**
- **Ženy hodnotí činnosti knihoven lépe než muži.**

Aktivity na podporu čtenářství

Které z následujících aktivit na podporu čtenářství znáte, zaznamenali jste, že existují?

- Top 3 aktivity podporující čtenářství: **Noc s Andersenem** (46 %), **Svět knihy** (44 %) a **Celé Česko čte dětem** (44 %).
- Jedna pětina alespoň zaznamenala **Noc literatury** (20 %) a téměř pětina aktivitu **Knížka pro prvňáčka** (18 %).

Shrnutí

- Postupný pokles čtení (dlouhodobě), a to ve všech demografických kategoriích.
- Základní rysy jsou zachovány (čtení jde za vzděláním, velký genderový rozdíl, propad ve středním věku).
- Výrazný nárůst všech digitálních aktivit.
- Zastavil se pokles návštěvníků veřejných knihoven.
- Poměrná stabilita čtenářských preferencí (viditelný nárůst sci-fi a fantasy).

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Ústav pro českou literaturu AV ČR
Institute of Czech Literature of the CAS

Děkujeme za pozornost

Vít Richter

Jiří Trávníček

Hana Friedlaendrová